

Praksisundersøkelsen

2020

ey.com/no

Building a better
working world

Innhold

6 Sammen drag

---

8 Bakgrunn

---

10 Covid-19 i Q1-rapporten i 2020

---

18 Leieavtaler i balansen

---

26 Inntektsføring over tid

---

30 Regnskapsoppstillinger og noter

---

34 Regnskapsstruktur og innhold

---

38 Avsluttende betraktninger

God lesning!

I en årrekke har EY gjennomført praksisundersøkelsen, der regnskapsrapporteringen til de børsnoterte selskapene i Norge settes under lupen. Formålet er å bidra til å skape oversikt over praktisk anvendelse av IFRS og andre tilstøtende regelverk samt utviklingstrender knyttet til disse. Tema for praksisundersøkelsene varierer fra år til år, men sentrale endringer i regelverk, som for eksempel ikrafttredelse av nye regnskapsstandarder, får alltid oppmerksomhet. Årets undersøkelse omfatter en studie av opplysningene om Covid-19-effekter i førstekvartalsrapporteringen i 2020. I tillegg ser vi på utvalgte emner fra 2019-regnskapene knyttet til anvendelsen av leieavtale- og inntektsføringsstandardene, regnskapsoppstillingene og regnskapsstruktur og innhold, herunder opplysninger om klima og miljø. Tematisk er dette altså en bred undersøkelse, og vi tror den inneholder observasjoner som er av interesse for både regnskapsprodusenter og -brukere. Ta gjerne kontakt ved kommentarer eller spørsmål. God lesing!

Steinar S. Kvifte
Partner
Nordic IFRS Desk Leader
Global IFRS Services
+47 909 84 517
steinar.s.kvifte@no.ey.com

Anne-Cathrine Bernhoft
Associate Partner
Leder fagavdeling regnskap
+47 913 57 960
anne-cathrine.bernhof@no.ey.com

Ankit Puri
Partner
Financial Accounting Advisory
Services
+47 415 79 418
ankit.puri@no.ey.com

Alvar Strandvold
Manager
Fagavdeling regnskap
+47 472 61 637
alvar.strandvold@no.ey.com

Andre bidragsytere

Vegard Daltveit
Marthe Aasheim Juul
Sindre Thelin Eltarvåg

Yousaf Ali
Siri M Wisløff
Kristian Mannerud

Laila Shah
Cathrine Skalle Tveito
Lars Ragnar Vigdel

Sammendrag

Covid-19 i delårsregnskapene

- ▶ Med unntak av ett, omtaler alle selskaper Covid-19 i delårsrapportene for første kvartal 2020.
- ▶ Samtlige av disse omtaler Covid-19 i delårsberetningen, mens drøyt halvparten omtaler Covid-19 i delårsregnskapene.
- ▶ Blant selskapene opplyste nesten halvparten at Covid-19 ikke hadde vesentlig effekt, mens nesten alle de øvrige selskapene oppga en negativ effekt.
- ▶ Ingen av selskapene justerte eller introduserte nye alternative resultatmål (APM-er) som direkte konsekvens av Covid-19, og kun 10 % kvantifiserte effekten av Covid-19 på et APM.

IFRS 16 Leieavtaler

- ▶ Omtrent halvparten av selskapene viste bruksretteiendeler og leieforpliktelser på egne linjer i balansen.
- ▶ Det var store individuelle og bransjemessige forskjeller i diskonteringsrentene selskapene benyttet.
- ▶ Et mindretall av selskapene som benyttet netto rentebærende gjeld som APM oppga å ha inkludert leieforpliktelsen i beregningen av dette.

Inntektsføring over tid

- ▶ I underkant av halvparten av selskapene opplyste om salg inntektsført over tid.
- ▶ Anvendte fremdriftsmål var i stor grad bransjeavhengige.

Regnskapsoppstillinger og noter

- ▶ Nesten 9 av 10 selskaper brukte driftsresultat som delsum i regnskapsoppstillingene.
- ▶ Omtrent en tredjedel av selskapene med egenkapitalmetodeinvesteringer presenterte resultatandeler fra disse som finansposter, mens resten inkluderte dem i driftsresultatet.
- ▶ Omtrent like mange selskaper presenterte betalte renter som driftsaktivitet og finansieringsaktivitet i kontantstrømoppstillingen.

Regnskapsstruktur og innhold

- ▶ Årsrapportene har vokst med nesten 20 % fra 2013 til 2019, mens konsern- og selskapsregnskapene har vokst med henholdsvis i overkant og i underkant av 10 % i samme periode.
- ▶ GRS er fortsatt mest utbredt i selskapsregnskapene, men nesten like mange benytter IFRS.
- ▶ Kun et fåtall selskaper omtaler forhold rundt klima og miljø i konsernregnskapet.

Bakgrunn

EYs praksisundersøkelse er en årlig undersøkelse av regnskapspraksis blant selskaper notert på Oslo Børs. Undersøkelsen retter søkelyset mot trender og praksis på utvalgte områder. Formålet er å bidra til en bedre forståelse av aktuelle regnskapsmessige problemstillinger.

Temaer

Covid-19-pandemien og myndigheters smitteverntiltak har naturligvis satt dype spor i verdensøkonomien, og har innvirkning på selskapene notert på Oslo Børs. Vi har gjennomgått delårsregnskap for første kvartal 2020 for å identifisere pandemiens implikasjoner for den finansielle rapporteringen.

IFRS har vært gjennom omfattende endringer på områder som har berørt de aller fleste foretak. Regnskapsårene 2018 og 2019 har vært preget av introduksjonen av tre nye standarder – IFRS 15 *Driftsinntekter fra kontrakter med kunder* og IFRS 9 *Finansielle instrumenter*, som begge trådte i kraft i 1. januar 2018, og IFRS 16 *Leieavtaler*, som trådte i kraft 1. januar 2019. I Praksisundersøkelsen 2019 så vi på flere sider ved selskapenes implementering av IFRS 16 basert på delårsregnskapet for første kvartal 2019 og årsregnskapet for 2018. I årets praksisundersøkelse har vi undersøkt andre sider ved selskapenes bruk av IFRS 16 med utgangspunkt i årsregnskapene for 2019. Dette omfatter presentasjon i balansen, noteopplysninger og innarbeidelsen av leieforpliktelsen i alternative resultatmål (APM-er).

Et av områdene i IFRS 15 som har fått mye oppmerksomhet, er retningslinjene for hvordan man skal måle fremdriften i oppfyllelsen av selskapets leveringsforpliktelser til kunder som oppfylles over tid. Vi har sett nærmere på hvordan fremdriftsmålene har blitt anvendt i praksis.

I tiden som kommer vil standardsettere fokusere på presentasjon og opplysninger i regnskapene. I desember publiserte IASB et høringsutkast som vil påvirke alle selskaper som anvender IFRS. Høringsutkastet, *General Presentation and Disclosures*, omhandler blant annet regnskapsoppstillingene og generelle noteopplysninger, og er ment å erstatte IAS 1 *Presentasjon av finansregnskap*. På enkelte områder er høringsutkastet betydelig mer restriktivt enn IAS 1. Vi har derfor kartlagt dagens praksis på utvalgte områder som omfattes av forslagene i høringsutkastet.

Årets praksisundersøkelse oppsummerer også enkelte observasjoner om omfanget av årsrapporten og regnskapene, valg av regnskapsspråk og omtale av klima og miljø i regnskapene.

Utvalg

Vi har undersøkt regnskapene til selskapene notert på Oslo Børs og Oslo Axess per 31. desember 2019. Unntatt fra undersøkelsen er de selskapene som rapporterer etter et annet regnskapsspråk enn IFRS, de som har blitt strøket etter årsslutt og de som ikke hadde avlagt årsregnskap per 22. mai 2020. Selskapene som har avvikende regnskapsår og derfor ikke har anvendt IFRS 16 i det siste publiserte årsregnskapet, er holdt utenfor den delen av undersøkelsen som vedrører IFRS 16. Utvalget i Covid-19-delen av undersøkelsen er begrenset til selskapene på Oslo Børs Hovedindeks. En samlet oversikt over selskapene i utvalget samt fordeling per sektor, finnes i vedlegg 1 og 2.

Covid-19 i Q1-rapporten i 2020

Våren 2020 har vært preget av Covid-19-pandemien. For de aller fleste selskaper inntraff effektene av virusutbruddet etter balansedagen, og fikk dermed ingen regnskapsmessig virkning for årsregnskapet for 2019. Første kvartal 2020 ble dermed den første regnskapsperioden som ble direkte påvirket utover opplysninger om hendelser etter balansedagen. For å kartlegge virkningen på delårsregnskapene for første kvartal har vi tatt utgangspunkt i de selskapene på Oslo Børs Hovedliste som benytter IFRS. Av disse utarbeidet 57 selskaper delårsregnskaper i henhold til IAS 34 *Delårsrapportering*, mens de seks øvrige selskapene enten fulgte et eget rapportformat eller kun utarbeidet en forenklet delårsrapport uten et eget delårsregnskap. Vi har registrert at to selskaper tidligere hadde IAS 34-rapporter, men ikke har det i første kvartal 2020. Dette tilsier at det store flertall av børsnoterte selskaper fortsatt anvender IAS 34 ved rapportering av første kvartal¹.

Opplysninger i delårsberetning og delårsregnskapet

Omfanget av Covid-19-omtalen varierer mellom selskapene i utvalget, men det er kun ett selskap som ikke omtaler pandemien overhodet. Samtlige selskaper som omtalte pandemien, inkluderte omtalen i delårsberetningen, jf. tabell 1 under. Med delårsberetningen mener vi i denne undersøkelsen all informasjon i delårsrapporten som ikke inngår i selve delårsregnskapet. Siden oppsettet for delårsberetningene varierer sterkt, lar ikke denne informasjonen seg enkelt kategorisere. Vi observerte imidlertid at tilnærmet alle selskaper omtalte de faktiske effektene av pandemien på resultatet for første kvartal, og de aller fleste omtalte også pandemiens mulige effekter på fremtidige regnskapsperioder.

	Ja	Nei
Omtalt i delårsberetningen?	100 %	0 %
Skilt ut effekter i regnskapsoppstillingene?	0 %	100 %
Omtalt i noter til delårsregnskapet?	54 %	46 %

Tabell 1 | Oppsummering av hvor selskapene omtalte Covid-19

Av selskapene omtalte 54 % virkningene av pandemien i selve delårsregnskapet, men ingen selskaper skilte ut effekter på egne linjer i resultat-, balanse- eller kontantstrømoppstilling. En tredjedel av selskapene som omtalte virkningene av Covid-19 i delårsregnskapet, omtalte det i noten om regnskapsprinsipper eller grunnlaget for utarbeidelse for regnskapet. En fjerdedel omtalte virkningene i henholdsvis noter om risiko og usikkerhet, og noten om vesentlige estimater og skjønnsutøvelse. Om lag en femtedel omtalte virkningene av pandemien i henholdsvis noter om finansielle instrumenter eller finansiell risiko, og noten om hendelser etter balansedagen.

¹ EY, 2019. *Praksisundersøkelsen 2019*.

Hvordan påvirker Covid-19 selskapene?

Omfanget av selskapenes omtale og temaene som drøftes varierer sterkt. Mens enkelte selskaper kun ga overordnede beskrivelser og slo fast at Covid-19-pandemien skaper usikkerhet, ga andre detaljerte beskrivelser av konkrete effekter pandemien fikk, eller var forventet å få, på regnskapene. I tabell 2 og i det følgende har vi oppsummert enkelte av temaene som ble omtalt i selskapenes delårsrapporter. Vi har valgt ut temaene basert på hva selskapene selv har omtalt og hvilke områder vi forventer vil bli berørt. Selv om flere av temaene kun er omtalt i liten grad i delårsrapportene for første kvartal, er det rimelig å forvente at omtalen vil øke i kommende delårsperioder.

Tema	Andel som omtaler	Andel som ikke omtaler
Salg/inntekter	63 %	37 %
Offentlige kompensasjonsordninger	6 %	94 %
Kostnader	21 %	79 %
Forventede kredittap	18 %	82 %
Måling av andre eiendeler	31 %	69 %
Måling av netto pensjonsforpliktelse	3 %	97 %
Måling av andre forpliktelser	6 %	94 %
Vesentlig skjønnsutøvelse og estimater	16 %	84 %
Lånevilkår	8 %	92 %
Annet	58 %	42 %

Tabell 2 | Temaer omtalt i forbindelse med Covid-19

Inntekter og kostnader

Av selskapene omtalte 63 % Covid-19 i forbindelse med omtale av salg og inntekter, og samtlige sektorer er representert. Enkelte selskaper innen sektorene Forbruksvarer og Konsumvarer rapporterer om positive effekter på salg og inntekter, og fremhever den mye omtalte hamstringen i midten av mars som hovedårsak til økningen. De samme sektorene ble imidlertid også negativt påvirket av stengte restauranter, redusert trafikk i butikker, hytteforbud med mer. Flere selskaper i industrisektoren rapporterer om redusert etterspørsel etter deres tjenester. Tre av selskapene som rapporterer om negative effekter på salg peker på omsetningssvikt i land som tidlig ble rammet av virusutbruddet, eksempelvis Kina og Østerrike. Tre av selskapene som omtaler Covid-19 i forbindelse med salg

ble ikke vesentlig påvirket av Covid-19 i første kvartal, men forventer en nedgang i inntekter i påfølgende perioder. Et av selskapene som ga en inngående beskrivelse av hvordan Covid-19 påvirket salget er Europris, som vist i figur 1 under.

Impact on sales

In the early days following the introduction of national measures by the Norwegian authorities, Europris experienced an abnormal increase in sales owing to hoarding tendencies for groceries and other necessities. Total sales rose almost 50 per cent that week. This emphasises the social role which Europris plays at a critical time, and such commodities accounted for 75-80 per cent of the chain's sales during this period.

In the following weeks, Europris has seen a clear change in customer buying patterns, with unusually large variations between stores in the chain. Those located in shopping centres and in typical holiday-cabin areas have experienced a decline in customer numbers but a significant increase in the shopping basket. Stores located outside city centres and close to the Swedish border have experienced growth in both customer traffic and shopping basket.

Figur 1 | Utdrag fra Europris' delårsrapport for første kvartal 2020

Av selskapene kommenterte 21 % Covid-19s effekt på kostnadsnivået. Flere selskaper opplevde for eksempel økte kostnader på grunn av logistikktutfordringer eller implementering av nødvendige tiltak for å begrense smittespredning. Andre selskaper rapporterer om redusert kostnadsnivå blant annet som følge av midlertidige permitteringer og fravær av bonusavsetninger.

Offentlige kompensasjonsordninger

Seks prosent av selskapene omtalte offentlige kompensasjonsordninger eller andre hjelpetiltak fra myndighetene. To av selskapene innenfor sektoren Eiendom uttrykker en forventning til at den norske kompensasjonsordningen vil bidra til å redusere tap på fordringer og utleieinntekter i de neste månedene. Ett av disse er Olav Thon Eiendomsselskap, som både beskriver hvordan kontantstøtten for næringslivet forventes å redusere kredittrisikoen knyttet til leietagere og bidra til å dekke egne kostnader fremover, jf. figur 2 under.

Note 5 SUBSEQUENT EVENTS

Support packages adopted by the government

On 17 April 2020, the Norwegian authorities approved a support package that aims to cover fixed costs, including rental costs, for companies affected by the Corona pandemic. The support package is expected to reduce the Groups risk associated with loss on accounts receivable and decrease in rental income.

The Group will also seek reimbursement for those companies that have had a significant decline in income.

Figur 2 | Utdrag fra Olav Thon Eiendomsselskaps delårsrapport for første kvartal 2020

SATS er det eneste selskapet som tallfester den estimerte støtten selskapet vil få gjennom kompensasjonsordningene fra myndighetene i Norge og Danmark, og hvordan dette bidrar til å redusere selskapets samlede kostnader, som vist i figur 3 under.

The cost reductions have partially been realized with support from the various governmental packages and arrangements compensating for fixed cost and salaries. The compensation for fixed costs from the Danish government is estimated to NOK 8 million in March. The compensation from the Norwegian government will not be booked before Q2 2020, but the company expects to be entitled to a compensation of approximately NOK 15 million.

Figur 3 | Utdrag fra Sats' delårsrapport for første kvartal 2020

Forventede kredittap

Atten prosent av selskapene har omtalt forventede kredittap i forbindelse med Covid-19. Fire av selskapene sorterer under Finans, to under Industri og de øvrige er fordelt på fem sektorer. Samtlige selskaper innenfor Finans som omtaler forventet kredittap, rapporterer om økte tapsavsetninger på utlån som følge av Covid-19 og oljeprisfallet. Tre selskaper innenfor andre sektorer rapporterer om økte tapsavsetninger på kundefordringer som følge av økt risiko for mislighold fremover. Fire selskaper beskriver hvordan de har innarbeidet og hensyntatt Covid-19-effekter i sine nedskrivningsmodeller og vurderinger av vesentlig økning i kredittisiko. Flere selskaper gir uttrykk for at det er vesentlig større grad av usikkerhet i den fremadskuende informasjonen som legges til grunn i tapsvurderingene per første kvartal sammenlignet med tidligere perioder. Olav Thon Eiendomsselskap er ett av selskapene som omtaler hvordan Covid-19 har påvirket målingen av forventede kredittap på kundefordringer, se figur 4 under.

Provision for expected credit losses on accounts receivable

As a basis for calculating provisions for expected credit losses on accounts receivable, the Group uses a provision matrix with days over maturity as a common risk category. The Corona pandemic has resulted in significant changes in the future factors and the general economic situation on which the estimate is based, and the historical loss rates used in the calculation can not be used for the first quarter. Tenants of retail and service providers have generally been affected significantly, but some industries have also had a positive development. An individual assessment of expected credit loss per customer in the Group has therefore been made. Provisions for expected credit losses on accounts receivable amount to NOK 77 million, an increase of NOK 62 million from 31 December 2019. The provision contains a high degree of uncertainty, and is expected to be influenced by the support packages the government has adopted that will have positive impact on the Groups tenants. Provisions are expected to vary considerably in near future, based on the duration and the development of the pandemic.

Figur 4 | Utdrag fra Olav Thon Eiendomsselskaps delårsrapport for første kvartal 2020

Måling av andre eiendeler og forpliktelser

Av selskapene har 31 % omtalt Covid-19 og effekter på måling av eiendeler. Covid-19 er omtalt som en nedskrivningsindikator av flere selskaper, mens ett selskap uttalte at virusutbruddet i seg selv ikke var en nedskrivningsindikator. Fem selskaper har opplyst at de har gjennomført nedskrivningstest, men at dette ikke resulterte i nedskrivning. Fem selskaper har rapportert om nedskrivninger av ikke-finansielle eiendeler i første kvartal som følge av Covid-19 og oljeprisfallet. To selskaper rapporterer om redusert virkelig verdi av finansielle investeringer, mens andre selskaper rapporterer om negative bidrag fra tilknyttede selskap som følge av Covid-19. Fire selskaper opplyser at verdsettelsen av eiendeler til virkelig verdi er preget av høy usikkerhet, hvorav ett selskap har valgt å legge verdsettelsen per 31.12.19 til grunn for balanseført verdi av investeringseiendom ved utgangen av første kvartal 2020. Et selskap i sektoren Eiendom rapporterer om verdifall på investeringseiendommene sine.

Seks prosent av selskapene omtaler Covid-19 og effekter på målingen av forpliktelser. Selskaper i energisektoren rapporterer blant annet om økt diskonteringsrente i beregningen av fjerningsforpliktelser og avsetning til tapskontrakter. Selskaper i finanssektoren omtaler potensielle effekter av økt arbeidsledighet på forsikringsforpliktelser.

Måling av netto pensjonsforpliktelse

For selskaper som har ytelsespensjonsordninger for sine ansatte kan Covid-19-pandemien og den økonomiske uroen i kjølvannet av denne få betydelige effekter på målingen av netto pensjonsforpliktelse. Det er dog kun to selskaper, eller 3 %, som har omtalt virkningen av Covid-19 på ytelse-

spensjonsordninger. Et av disse selskapene er Fjordkraft, som gir en detaljert beskrivelse av hvordan pandemien påvirker de enkelte forutsetningene for målingen av brutto pensjonsforpliktelse samt verdien av pensjonsmidlene, jf. figur 5 under.

Present value of defined benefit obligations and the fair value of plan assets

Government responses to the economic consequences of the COVID-19 pandemic include a significant reduction of the policy rate, which in turn affects market interest rates. This change affects both present value of defined benefit obligations and the fair value of plan assets.

A significant share of the Group's plan assets is invested in bonds and money-market placements (approximately 65 % of total investments at 31 December 2019). The fair value of these investments is highly dependent on current market interest rates and reduced market rates has led to a reduction of the fair value of approximately NOKt 9 555.

Reduced market rates also affects the discount rate used to calculate present value of defined benefit obligations and an updated discount rate has led to an increase in the present value of approximately NOKt 32 268.

The current situation also affects expected growth in base social security amount (G) which is an input in calculating present value of defined benefit obligations. A lower growth rate is expected which has led to a reduction in the present value of approximately NOKt 8 460.

In total, the current market conditions has led to actuarial losses on pension obligations of NOKt 33 363 in the first quarter. The change has been recognised through other comprehensive income (NOKt 26 024 net of tax).

Figur 5 | Utdrag fra Fjordkrafts delårsrapport for første kvartal 2020

Vesentlig skjønnsutøvelse, estimeringsusikkerhet og lånevilkår

Covid-19 ble omtalt i tilknytning til informasjonen om vesentlig skjønnsutøvelse og estimerer hos 16 % av selskapene. Flere av disse selskapene påpeker at pandemien øker usikkerheten rundt regnskapsmessige estimer, men at det har vært krevende å innarbeide denne usikkerheten i estimatene per 31. mars 2020. Flere av selskapene skriver også at de har gjennomgått samtlige estimer og underliggende forutsetninger i lys av Covid-19, uten at dette har resultert i vesentlige regnskapsmessige effekter.

Kun 8 % av selskapene omtalte virkningen av Covid-19-pandemien på overholdelsen av lånevilkårene. Vi har ikke identifisert noen selskaper som opplyste at pandemien førte til at de brøt lånevilkårene per 31. mars 2020. Flere av selskapene som omtalte virkningen på lånevilkårene uttalte imidlertid at de kunne komme til å gå i brudd i senere regnskapsperioder som følge av svakere resultater, nedskrivninger av eiendeler eller svekket likviditet. Et eksempel på dette finnes i Wallenius Wilhelmsens delårsrapport for første kvartal 2020, som vist i figur 6 under.

Due to the impact of site closures as a result of measures to reduce the spread of COVID-19, there is a risk for breach of the NIBD/EBITDA covenant in WW Solutions per end of the second quarter. As a preventive measure, Wallenius Wilhelmsen has initiated a dialogue with the relevant lenders and expect a waiver for the covenant to be in place before the end of the quarter.

Figur 6 | Utdrag fra Wallenius Wilhelmsens delårsrapport for første kvartal 2020

Overordnet effekt av Covid-19

Overordnet effekt av Covid-19 på delårsregnskapet	Andel
Positiv effekt	2 %
Blandet effekt	6 %
Negativ effekt	44 %
Ingen vesentlig effekt i første kvartal	48 %

Tabell 3 | Oppsummering av den overordnede effekten av Covid-19 på selskapene i første kvartal 2020

I tabell 3 over oppsummerer vi hvordan selskapene omtalte den overordnede effekten av pandemien på sine regnskaper. Denne oppsummeringen er basert på den til dels begrensede og stort sett kvalitative informasjonen i rapportene, og er derfor preget av vår subjektive forståelse av selskapenes omtale. Nesten halvparten av selskapene oppga at Covid-19 ikke hadde hatt noen vesentlig effekt på delårsregnskapet for første kvartal, selv om mange av disse opplevde visse driftsmessige eller logistiske utfordringer. Det var kun ett selskap, eller 2 %, som oppga at Covid-19 hadde hatt en positiv effekt på regnskapet. Til gjengjeld oppga 44 % at Covid-19 hadde hatt en negativ effekt på regnskapet, selv om denne effekten i mange tilfeller var begrenset i første kvartal. Seks prosent opplyste at pandemien hadde hatt en blandet effekt på delårsregnskapet for første kvartal. Ett av selskapene som opplyste om en blandet effekt er Axactor, som forventer økt etterspørsel etter tjenestene i ett av segmentene og negative virkninger på et annet segment, se figur 7 under.

3PC – Increased relevance for customers

Gross revenue from 3PC fell by 1% to EUR 13.5 million in the first quarter 2020 (13.6). The decline is mainly explained by lower collection in Spain, and a significant weakening of the NOK which caused a negative currency translation effect on the Norwegian collection. Furthermore, Axactor has received instructions from multiple banks in the Spanish and Italian markets to temporarily suspend collection. This is also expected to impact collection in the second quarter.

The Covid-19 situation and the resulting economic effects, are expected to increase the volume of non-performing loans at customers' balance sheets. This is likely to create an increasing demand for 3PC services in all Axactor markets.

REO – Disruption from COVID-19 in Spain

Gross revenue from the REO segment declined by 53% to EUR 11.5 million in the first quarter (24.7). All Axactor's REO assets are in Spain, and the partial closure of public notary offices in March affected both ongoing sales and the completion of already entered REO sales. Agreements and realization of secured assets have largely been delayed or postponed until the public offices reopen.

The company sold 307 units with an average price of EUR 38 thousand during the first quarter. The escalation of the Covid-19 situation has reduced the number of offers to close to zero, and the business is effectively closed until the current lockdown situation is resolved.

Figur 7 | Utdrag fra Axactors delårsrapport for første kvartal 2020

Liten effekt på APM-er

APM-er har blitt et viktig verktøy for selskapenes formidling av finansielle resultater. For noen selskaper kan det derfor trolig være ønskelig å tydeliggjøre effekten av Covid-19-pandemien gjennom APM-er. I den forbindelse har også ESMA oppdatert sitt spørsmål og svar-dokument om retningslinjene for APM-er² med en omtale av formidling av Covid-19-effekter.

I det oppdaterte dokumentet klargjør ESMA blant annet at beregningen av APM-er skal være konsistent over tid. Videre skriver ESMA at selskaper må vurdere om eventuelle justeringer av eksisterende, eller innføring av nye, APM-er fører til transparent og nyttig informasjon til finansmarkedene, og om det øker sammenlignbarheten, påliteligheten eller forståeligheten av APM-er. ESMA anmoder derfor at opplysningene om APM-er utvides, snarere enn at APM-er justeres eller nye APM-er innføres.

	Ja	Nei
Har selskapet presentert Covid-19-justerte APM-er?	0 %	100 %
Har selskapet kvantifisert virkningen av Covid-19 på eksisterende APM-er?	10 %	90 %

Tabell 4 | Presentasjon av Covid-19-effekter i APM-er

Tabell 4 over viser at ingen av selskapene i første kvartal oppga å ha justert APM-ene spesifikt knyttet til Covid-19, eller å ha innført nye APM-er med slike justeringer. Kun seks selskaper, eller 10 %, tallfestet effekten av pandemien på et APM, uten at det var nærmere beskrevet hvordan denne effekten ble målt. Samtlige av disse oppga effekten på EBITDA, EBIT-margin eller lignende. Ytterligere ett selskap opplyste om hvilken effekt Covid-19 hadde hatt på et operasjonelt måltall i perioden. Dermed ser selskapene ut til å ha etterkommet ESMAs ønsker i første kvartal.

Det er imidlertid viktig å ha i bakhodet at de kvantitative virkningene av pandemien vil kunne bli betydelig større for de fleste selskapene i andre kvartal. Dermed kan det forventes at denne problemstillingen vil øke i omfang i kommende regnskapsperioder.

Oljeprisfall og valutasingninger

Våren 2020 har ikke bare vært preget av Covid-19-pandemien, men også av et dramatisk oljeprisfall og svekkelse av den norske kronen. Som tabell 5 på neste side viser omtalte 24 % og 32 % av selskapene henholdsvis oljeprisfallet og kronesvekkelsen i delårsrapporten for første kvartal 2020.

² ESMA, 2020. *Questions and Answers on ESMA Guidelines on Alternative Performance Measures*. Question 18: Application of the APM Guidelines in the context of COVID-19

	Ja	Nei
Er oljeprisfallet omtalt?	24 %	76 %
Er svekkelsen av kronen omtalt?	32 %	68 %

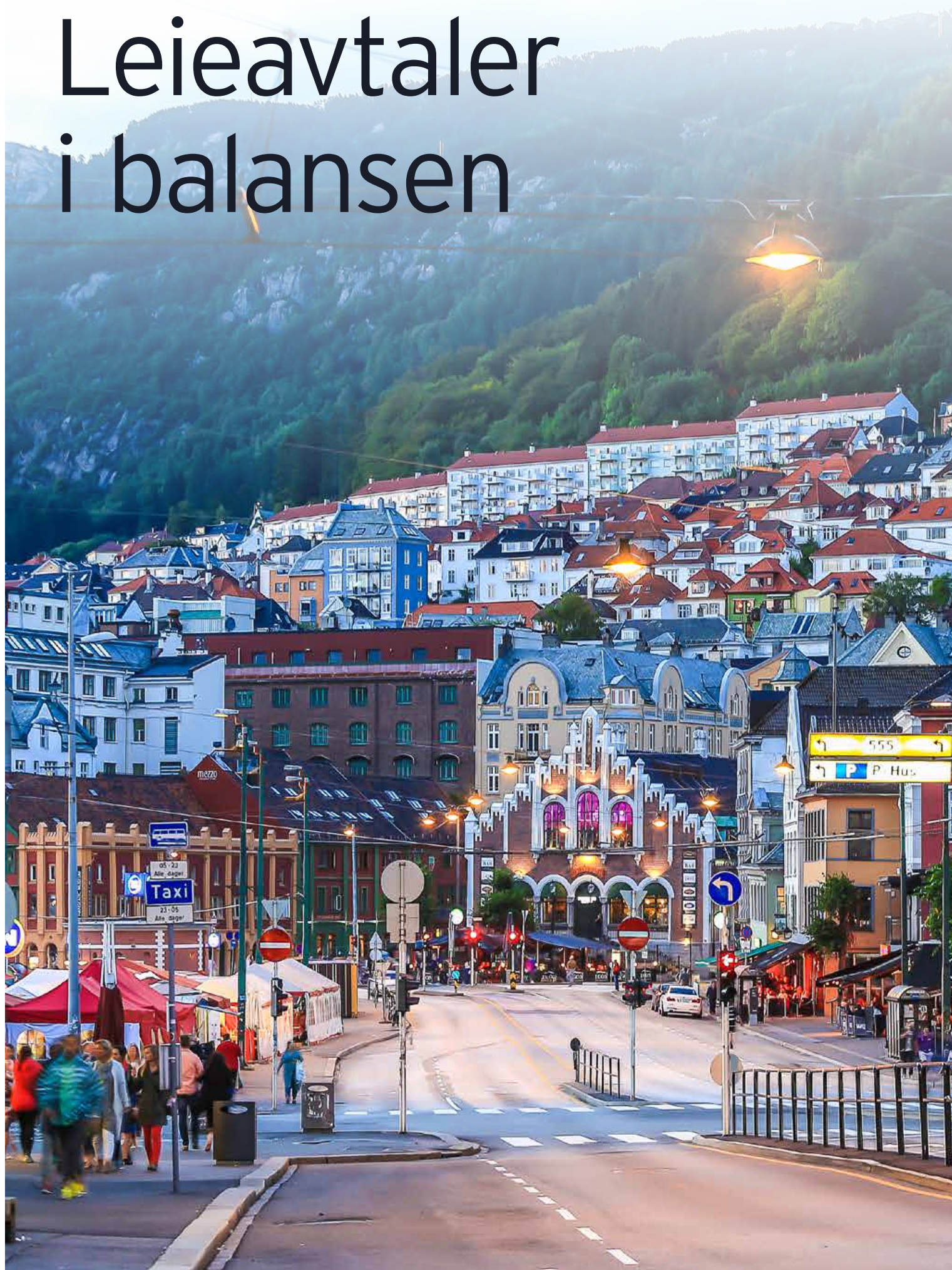
Tabell 5 | Omtale av oljeprisfall og kronesvekkelse

Det er imidlertid store variasjoner mellom ulike sektorer. Nesten alle selskapene i Energi-sektoren har omtalt oljeprisfallet i delårsrapporten. De øvrige selskapene som har omtalt det befinner seg primært i sektorene Finans og Industri. Ingen av selskapene i sektorer som Forsyning eller Materialer har omtalt oljeprisfallet. Vi observerer også at flere av selskapene

som omtaler oljeprisfallet omtaler det sammen med Covid-19. Dette er ikke unaturlig, siden den økonomiske oppbremsingen som fulgte av Covid-19-pandemien er en av hovedårsakene til oljeprisfallet. Samtidig blir det utfordrende for en regnskapsbruker å separere de ulike effektene på regnskapet.

Selskapene som har omtalt kronesvekkelsen er jevnt fordelt over ulike sektorer, og det er ingen sektorer som utmerker seg. Det skyldes trolig selskappspesifikke forhold, som valg av presentasjonsvaluta og størrelsen på den internasjonale virksomheten.

Leieavtaler i balansen

I motsetning til under den tidligere standarden, IAS 17 *Leieavtaler*, hvor leietagere kun balanseførte et fåtall av sine leieavtaler, har IFRS 16 som utgangspunkt at leietagere skal balanseføre en bruksretteiendel og leieforpliktelse for samtlige leieavtaler. Fjorårets praksisundersøkelse viste at gjennomsnittseffekten på totalkapitalen til de 33 selskapene i utvalget var en økning på 2,8 %³. Effekten varierte mellom 0 og 59 %.

Variert presentasjonspraksis

IFRS 16 gir selskaper valgfrihet mellom å presentere bruksretteiendeler og leieforpliktelser på egne linjer i balansen, og å presentere dem på samme linje som henholdsvis andre eiendeler og forpliktelser og opplyse om hvilken linje de er presentert på i note. Dersom bruksretteiendeler ikke er presentert på egen linje i balansen, skal de presenteres på samme linje som egne driftsmidler i samme klasse.

	Presenteres bruksretteiendeler separat i balansen?	Presenteres leieforpliktelsen separat i balansen?
Ja	52 %	55 %
Nei	48 %	45 %

Tabell 6 | Presentasjon av bruksretteiendeler og leieforpliktelser i balansen

Tabell 6 over oppsummerer valgene om presentasjon i balansen. Som tabellen viser er det nesten like mange selskaper som viste bruksretteiendelen separat i balansen som de som ikke gjorde det.

Valget om presentasjon av leieforpliktelsen var langt på vei sammenfallende med presentasjon av bruksretteiendeler. Tabell 6 viser likevel at en marginalt høyere andel av selskapene viste leieforpliktelsen separat. Dette kan for eksempel skyldes at de ønsket å tydeliggjøre skillet mellom leieforpliktelser og øvrig gjeld, fordi enkelte regnskapsbrukere trekker ut leieforpliktelsen av annen gjeld ved multippeanalyser.

Det er en klar sammenheng mellom effekten av IFRS 16, målt som økning i totalkapitalen, og presentasjonsvalget, jf. tabell 7 under.

Økning i totalkapital	Presentert separat i balansen	Ikke presentert separat i balansen
Bruksretteiendeler	6,65 %	3,48 %
Leieforpliktelser	7,72 %	1,88 %

Tabell 7 | Gjennomsnittlig effekt på totalkapital som følge av IFRS 16 og presentasjonsvalg i balansen

3 EY, 2019. [Praksisundersøkelsen 2019](#).

Den gjennomsnittlige overgangseffekten av IFRS 16 var betydelig høyere blant selskapene som skilte ut bruksretteiendeler og leieforpliktelser på egne linjer. Denne sammenhengen er forventet, ettersom kvantitativ vesentlighet ofte er et viktig element i vurderingen av om noe skal presenteres separat eller ikke i regnskapsoppstillingene.

Oslo Børs har delt inn samtlige noterte selskaper i tolv ulike sektorer. Det er betydelige variasjoner mellom ulike sektorer i hvordan bruksretteiendeler og leieforpliktelser ble presentert i balansen. For eksempel viste 86 % og 100 % av selskapene i henholdsvis sektorene Kommunikasjon og Forbruksvarer, bruksretteiendeler og leieforpliktelser på egne linjer. I motsatt ende av skalaen finnes sektorene Finans og Egenkapitalbevis, hvor kun henholdsvis 29 % og 14 % av selskapene viste bruksretteiendeler og leieforpliktelser på egne linjer.

Disse sektortendensene synes å henge sammen med den generelle effekten av IFRS 16 – mens Kommunikasjon og Forbruksvarer er de sektorene hvor selskapene opplevde størst gjennomsnittlig virkning på totalkapitalen, er sektorene Egenkapitalbevis og Finans de med lavest virkning. En sektor som brøt med dette mønsteret er Eiendom. I denne sektoren var den gjennomsnittlige overgangseffekten av IFRS 16 en økning i totalkapitalen på 0,43 %, men 50 % og 60 % av selskapene presenterte likevel bruksretteiendeler og leieforpliktelser på egne linjer i balansen.

En annen interessant observasjon er at 19 % av selskapene som presenterte leieforpliktelser separat i balansen ikke presenterte bruksretteiendeler separat. Motsatt valgte 14 % av selskapene som presenterte bruksretteiendeler å ikke pre-

sentere leieforpliktelser separat. Det er ingen åpenbare fellestrekk knyttet til eksempelvis sektor eller overgangseffekt blant selskapene som valgte å kun vise bruksretteiendeler eller leieforpliktelse separat.

Vanlig med kun minimumsopplysninger om bruksretteiendeler

IFRS 16 stiller krav til hvilke kvantitative opplysninger leietagere skal gi om bruksretteiendelene. Én måte å oppfylle disse kravene på er å gi en avstemming av endringene i netto bruksretteiendel i løpet av perioden. Endringene i bruksretteiendelen vil da hovedsakelig forklares av tilganger, avganger og avskrivninger i perioden.

I den grad selskaper hadde leieavtaler klassifisert som finansielle leieavtaler under IAS 17 ble disse ofte presentert i noten for driftsmidler, sammen med eide driftsmidler som er innenfor virkeområdet til IAS 16 *Eiendom, anlegg og utstyr*. Notekravene i IAS 16 skiller seg fra kravene i IFRS 16 på flere punkter, blant annet ved å kreve at brutto anskaffelseskost og akkumulert avskrivning vises adskilt ved begynnelsen og slutten av perioden. Som en følge av dette blir IAS 16-opplysningene ofte gitt i et format som er en avstemming mellom inngående og utgående brutto anskaffelseskost og avskrivning («bruttoformat»), med netto balanseført verdi som en separat opplysning.

IFRS 16 har ikke det samme kravet om å vise brutto anskaffelseskost og akkumulert avskrivning. Den krever kun at den balanseførte verdien av bruksretteiendeler vises per klasse av underliggende eiendeler ved slutten av rapporteringsperioden («nettoformat»).

2019 NOK 1 000	BUILDINGS/ PROPERTY	PROD. PLANTS AND BARGES	NETS, CAGES AND MOORINGS	OTHER EQUIPMENT	TOTAL
Book value at 01.01.2019*	-	193 463	105 648	113 201	412 312
Initial application effect of IFRS 16**	65 248	-	-	253 806	319 054
Currency translation differences	1 750	1 254	710	4 213	7 927
Additions	13 190	130 330	18 145	175 216	336 881
Disposals	-	-24 827	-12 142	-10 059	-47 028
Depreciation	-10 172	-17 456	-16 858	-119 153	-163 640
Book value at 31.12.2019	70 016	282 764	95 503	417 224	865 507

*For leases that as of 31 December 2018 were classified as finance leases under IAS 17, the carrying amount of the right-of-use asset and the lease liability at 1 January 2019 was determined to be the carrying amount of the lease asset and lease liability at the date of initial application of IFRS 16.
**The initial application effect of IFRS 16 relates to the recognition of leases classified as operational leases under IAS 17.
See Note 26 for further information on the application of IFRS 16 for the Group.

Figur 8 | Utdrag fra Grieg Seafoods årsrapport for 2019

Right of use assets				
DKK 1,000	Land, buildings & property	Motor vehicles	Ships, boats and plant & equipment	Total
Opening Cost at 01.01.19	94,106	0	0	94,106
Acquisition costs from merged company	46,703	7,526	214,058	268,287
Additions	0	2,590	9,246	11,836
Closing cost at 31.12.19	140,809	10,116	223,304	374,230
Opening Depreciation at 01.01.19	0	0	0	0
Charge for the year	7,090	880	33,391	41,361
Currency translation differences	2	1	42	45
Closing Depreciation at 31.12.19	7,092	881	33,433	41,405
Closing NBV at 31.12.19	133,718	9,235	189,872	332,824

Figur 9 | Utdrag fra Bakkafrosts årsrapport for 2019

Syv prosent av selskapene ga ikke alle de opplysningene om bruksretteiendeler som kreves etter IFRS 16. I all hovedsak gjaldt dette selskaper som hadde liten eller ingen effekt av å ta i bruk IFRS 16. Med andre ord er det mye som taler for at det ikke er snakk om manglende opplysninger, men snarere uvesentlige opplysninger.

Blant de selskapene som oppfylte opplysningskravene for bruksretteiendeler i IFRS 16 valgte 61 % minimumsformatet slik det fremkommer i IFRS 16, altså et nettoformat. Grieg Seafood er blant selskapene som valgte et slikt format, se figur 8 på forrige side.

De resterende 39 % valgte å gi de påkrevde opplysningene i samme format som det som følger av IAS 16, altså i bruttoformatet. Dette er illustrert i figur 9 over, hentet fra Bakkafrosts årsrapport for 2019. En mulig årsak til at enkelte

selskaper brukte dette formatet er at de har valgt å presentere bruksretteiendeler sammen med eide driftsmidler i balanseoppstillingen. Å velge nettoformatet for bruksretteiendelene og bruttoformatet for eiendelene i IAS 16 vil være upraktisk, siden formatet som følger av IAS 16 allerede må følges for eiendelene omfattet av denne standarden.

Det er en betydelig forskjell i informasjonsverdien mellom de to formatene for noteopplysninger. IFRS 16 stiller ingen krav til leietager om å opplyse om avskrivningsperiode eller levetid for bruksretteiendelene. Våre observasjoner tilsier derfor, ikke overraskende, at praksis er uensartet vedrørende opplysninger om avskrivningsperiode. Mens enkelte opplyste om *samlet* avskrivningsperiode for bruksretteiendelene, opplyste andre om *gjenværende* avskrivningsperiode. Enkelte selskaper opplyste ikke om avskrivningsperiode overhodet.

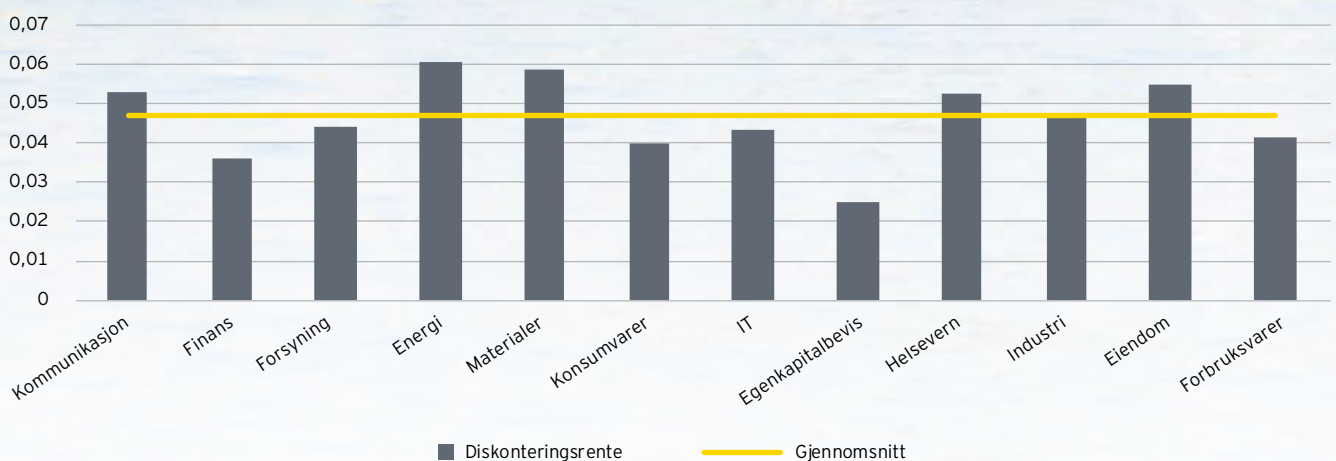
Språk i diskonteringsrenten

Diskonteringsrenten er en av de mest sentrale forutsetningene for beregningen av leieforpliktelsen. Utgangspunktet i standarden er at leiebetalinger skal diskonteres med den implisitte renten i leieavtalen. I praksis er det derimot ofte selskapenes marginale lånerente som benyttes fordi den implisitte renten ikke lett kan fastsettes. Diskonteringsrenten skal være selskapsspesifikk, og den også vil avhenge av den enkelte leide eiendelen.

	Laveste	Gjennomsnitt	Høyeste
Diskonteringsrente	2 %	4,72 %	13,1 %

Tabell 8 | Oppsummering av diskonteringsrenter

Den gjennomsnittlige diskonteringsrenten blant selskapene var 4,72 %, jf. tabell 8 over. Det var imidlertid store variasjoner, og diskonteringsrentene varierte mellom 2 % og 13,1 %. Kun tre av selskapene hadde en diskonteringsrente på 10 % eller mer. Det var også store variasjoner mellom ulike sektorer, slik figur 10 under viser.

Figur 10 | Diskonteringsrente per sektor på Oslo Børs

Den sektoren som utmerket seg med størst avvik var Egenkapitalbevis, som omfatter sparebanker. Dette er ikke oppsiktsvekkende, gitt at denne bransjen finansieres i et annet marked enn resten, og har en annen risikoprofil. Finans-sektoren for øvrig hadde det nest største avviket. Hovedårsaken til at avviket ikke var like stort som for sektoren Egenkapitalbevis, er at også blant annet investeringsselskaper som Aker, og banker som utelukkende gir forbrukslån og dermed har en annen risikoprofil, er plassert i sektoren Finans. De største avvikene i motsatt retning ble observert i sektorene Energi og Materialer.

	Antall selskaper	Andel
Vektet gjennomsnittlig diskonteringsrente	105	57 %
Intervall for diskonteringsrenter	65	35 %
Diskonteringsrente ikke oppgitt	14	8 %

Tabell 9 | Format for opplysninger om diskonteringsrente

IFRS 16 krever ikke at selskaper gir opplysninger om diskonteringsrenten. Unntaket er den vektete gjennomsnittlige lånerenten benyttet på tidspunktet for førstegangsanvendelse av standarden, altså 1. januar 2019 for nesten samtlige selskaper i utvalget. Det er store variasjoner i hvordan

diskonteringsrenten ble opplyst. Tabell 9 oppsummerer hvordan selskapene valgte å opplyse om diskonteringsrentene. Mens 57 % av selskapene opplyste om den vektete gjennomsnittlige diskonteringsrenten de benyttet, opplyste 35 % om intervallet for diskonteringsrenter. Enkelte av disse oppga også intervaller per geografisk område, datterselskap eller lignende.

Åtte prosent av selskapene opplyste ikke om diskonteringsrente. For selskapene i denne gruppen hadde IFRS 16, med noen få unntak, kun marginale effekter målt som økning i totalkapitalen. Det er derfor rimelig å anta at det lå en vesentlighetsvurdering bak beslutningen om å ikke opplyse om diskonteringsrenten for flertallet av disse.

I sin årsrapport for 2019 opplyste Belships om eiendelsspesifikke diskonteringsrenter for alle sine leide skip, jf. figur 11 på neste side. I tillegg opplyste selskapet om den vektete gjennomsnittlige diskonteringsrenten. Som figuren viser, opplyste Belships i tillegg om forfall for de enkelte leieavtalene samt tidspunkt og nåverdi for kjøpsopsjonene for de enkelte skipene. Dette detaljnivået for opplysninger er ikke påkrevd, men kan gi regnskapsbrukere nyttig innsikt i vurderingene om de enkelte eiendelene.

SPECIFICATION OF LEASE AGREEMENTS									
Lease liabilities	Built year	Ownership	Lease maturity	Purchase option	Discount rate	Net present value of lease payments	Net present value of purchase option	Current	Non-current
Ships									
BELRAY	2019	Bareboat	2026	2023-2026	5.57%	13 444	11 425	1 030	23 839
BELNIPPON	2018	T/C	2025	2022-2025	6.63%	15 195	N/A	2 144	13 051
BELISLAND	2016	Bareboat	2026	2021-2031	6.62%	13 384	5 854	1 251	17 987
BELFOREST	2015	Bareboat	2025	2018-2027	5.88%	13 941	5 436	1 062	18 316
SKYWALKER	2015	T/C	2020	N/A	5,25%	1 334	N/A	1 334	-
Total ships						57 298	22 715	6 821	73 192
Other									
Office	N/A	Lease	2021-2023	N/A	6.00%	N/A	N/A	494	454
Total other								494	454

Figur 11 | Utdrag fra Belships årsrapport for 2019

The average discount value used for calculating the NPV of right-of-use asset is just below 4.5%. A change in interest down to 4.0% would result in an opening balance which is MNOK 9.8 higher.

Figur 12 | Utdrag fra Akva Groups årsrapport for 2019

Et fåtall selskaper ga opplysninger om leieforpliktelsens sensitivitet for endringer i diskonteringsrenten. Figur 12 over viser et utdrag fra Akva Groups årsrapport for 2019, hvor selskapet oppga hvilken effekt en endring i diskonteringsrenten på 0,5 prosentpoeng ville hatt på leieforpliktelsen.

Få opplysninger om opsjonselementer

Ved vurderingen av leieperioden krever IFRS 16 at selskapene ikke bare ser hen til den avtalte (minimums)leieperioden, men også vurderer forlengelses- og oppsigelsesopsjoner. Standarden presiserer at opplysninger om slike opsjoner i enkelte tilfeller kan være nødvendige.

I sin rapport Kontroll av noterte foretaks finansielle rapportering i 2019 påpekte Finanstilsynet «(...) at det forventes foretaksspesifikke og konkrete opplysninger om effekter av implementeringen og anvendelsen av IFRS 16, og i tillegg hvilke forutsetninger som er benyttet. Dette skal også omfatte foretakenes vurderinger knyttet til leieperiode («lease term») og tilhørende sensitivitetsopplysninger om dette estimatet.»⁴

Forventningen om sensitivitetsopplysninger er interessant fordi IFRS 16 ikke har eksplisitte krav om dette. Formodentlig har Finanstilsynet basert uttalelsen på en forståelse av det mer generelle kravet i IAS 1.

Tretten prosent av selskapene ga en form for sensitivitetsopplysninger. Alle selskaper som ga kvantitative opplysninger om effekten av å utøve, eller ikke utøve, opsjonselementer, har blitt vurdert å oppfylle Finanstilsynets forventning om å vise sensitivitetsanalyser.

Av selskapene som ga opplysninger som angitt, har de fleste oppgitt effekten på leieforpliktelsen per 31. desember av å utøve samtlige forlengelsesopsjoner. Et eksempel på en slik tilnærming finnes i Grieg Seafoods årsrapport for 2019, som vist i figur 13 under.

EXTENSION OPTIONS

Some of the Group's agreements have extension options which may be exercised during the last period of the lease term. The Group assesses at the commencement whether it is reasonably certain to exercise the renewal right. The Group's potential future lease payments not included in the lease liabilities related to extension options is NOK 235 million at 31 December 2019.

Figur 13 | Utdrag fra Grieg Seafoods årsrapport for 2019

En alternativ tilnærming finnes i Adeventas årsrapport for 2019, se figur 14 på neste side. Her fremgår tidshorisonten for de potensielle leiebetalingene, i tillegg til at effekten av å utøve forlengelsesopsjoner og å ikke utøve oppsigelsesopsjoner er presentert adskilt fra hverandre.

⁴ Finanstilsynet, 2019. Kontroll av noterte foretaks finansielle rapportering i 2019

Set out below are the potential future lease payments relating to periods following the exercise date of extension and termination options that are not included in the lease term:

	Between one and five years	More than five years	Total
Extension options expected not to be exercised	2.6	21.6	24.2
Termination options expected to be exercised	9.9	9.0	18.9
Total	12.5	30.6	43.1

Figur 14 | Utdrag fra Adevintas årsrapport for 2019

Begge disse eksemplene viser hvordan selskaper kan gi regnskapsbrukere relevante tilleggsopplysninger om hvordan forventede fremtidige valg om utøvelse av opsjoner vil påvirke selskapets kontantstrømmer.

Andelen som ga denne typen informasjon var som nevnt begrenset. For mange kan effektene av slike opsjoner være relativt små, og dermed er opplysninger om dem utelatt av vesentlighetshensyn. For andre kan det ha vært vanskelig å utvikle et hensiktsmessig format for slike opplysninger. Og i noen tilfeller kan forretningsmessige hensyn påvirke viljen til å gi denne typen «hva hvis-informasjon». Ingen av de to siste forklaringene har tung faglig forankring.

Netto rentebærende gjeld uten leieforpliktelser

Bruken av APM-er har vært tiltagende over flere år, og har fått stadig økende oppmerksomhet fra både medier og regnskapsbrukere⁵. I tillegg til APM-er vedrørende resultatstørrelser, som EBIT og EBITDA, har særlig netto rentebærende gjeld (ofte bare kalt netto gjeld, eller «net interest-bearing debt» og «net debt» på engelsk) blitt brukt i større utstrekning. I utvalget vårt var det 47 % av selskapene som brukte dette APM-et i sine årsrapporter.

Det er ingen allment anerkjent definisjon av netto rentebærende gjeld, hverken innenfor IFRS eller i annet regelverk. Derfor gis nøkkeltallet ulikt innhold på tvers av selskaper, og hvilke poster som inngår på både gjelds- og eiendelssiden varierer. Før IFRS 16 var leieforpliktelser generelt mindre aktuelle ettersom de primært var knyttet til finansielle leieavtaler, som var langt mindre utbredt enn operasjonelle avtaler. For mange oppstod således en ny problemstilling ved implementeringen av IFRS 16, ved at det ble aktuelt å innarbeide nye leieforpliktelser i netto rentebærende gjeld.

Av de 90 selskapene som benyttet netto rentebærende gjeld var det kun 39 % som oppga å ha inkludert leieforpliktelser.

Presisjonen i denne størrelsen er imidlertid noe usikker, siden flere selskaper var mindre tydelige på hva som faktisk inngår i nøkkeltallet. Ved tvil har vi i denne undersøkelsen lagt til grunn at leieforpliktelser ikke inngår i netto rentebærende gjeld. Finanstilsynet har tidligere dokumentert at praksis er varierende når det gjelder definering og forklaring av APM-er⁶.

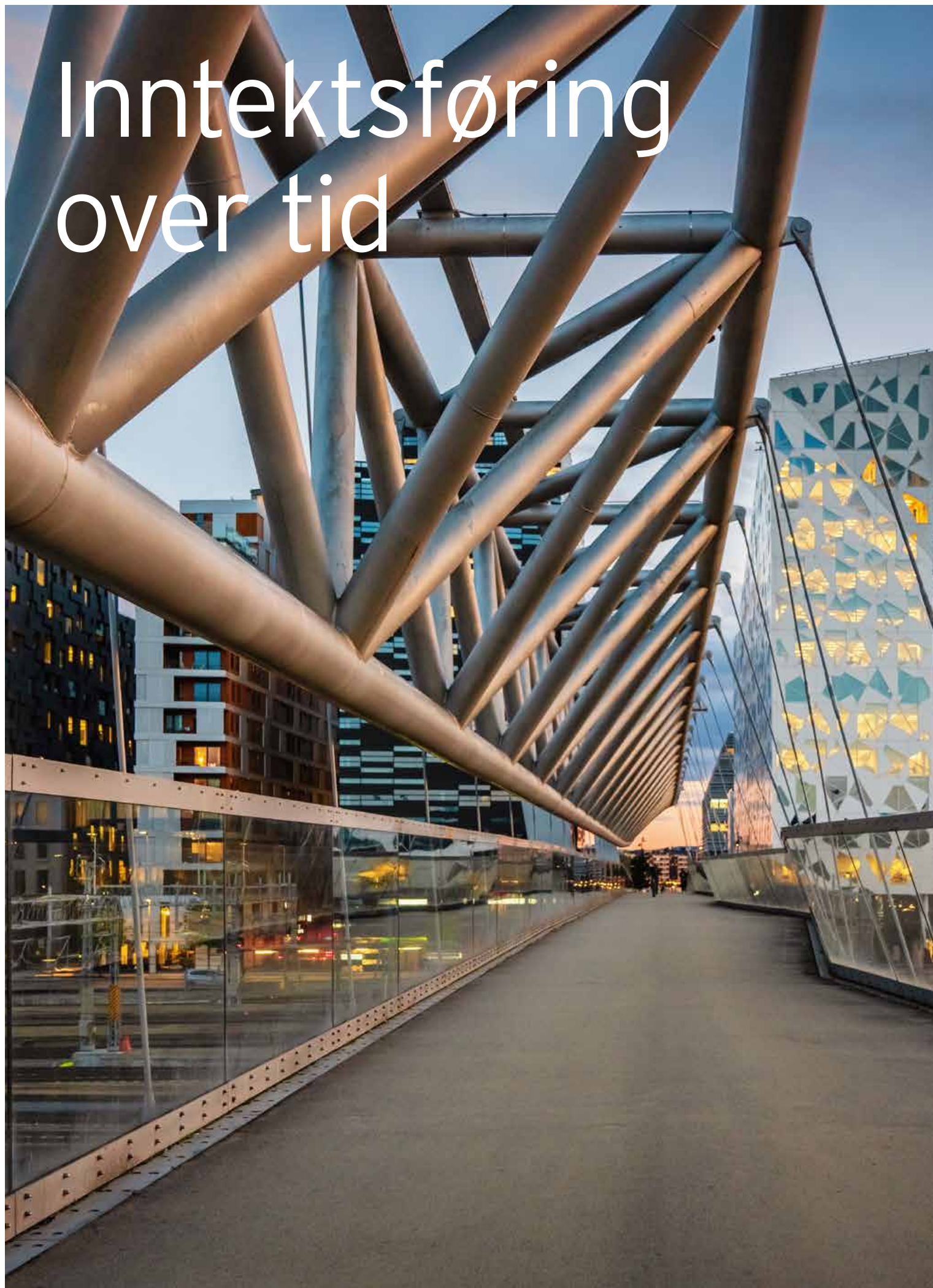
Det kan være flere årsaker til at leieforpliktelser ikke ble tatt med i beregningen av netto rentebærende gjeld. Enkelte selskaper oppga for eksempel å ha lånebetingelser som er basert på netto rentebærende gjeld, og med et slikt bakteppe kan det være forvirrende for regnskapsbrukere å benytte én definisjon av APM-et i omtalen av lånevilkår og en annen definisjon i omtalen av netto rentebærende gjeld for øvrig. Mange selskaper har tradisjonelt også lagt en relativt snever forståelse av *gjeld* til grunn, slik at kun bank- og obligasjonsgjeld har vært inkludert. Leieforpliktelser er som kjent delvis basert på antatte betalinger som selskapet ikke er kontraktmessig forpliktet til, noe som for enkelte tilsier at denne gjelden er av en annen karakter enn tradisjonell rentebærende gjeld. For selskaper som utelukkende bruker leieavtaler av driftsmessige årsaker, og ikke som en alternativ finansiering, kan det også fremstå unaturlig å sidestille leieforpliktelser og annen rentebærende gjeld. Og enkelte mener fortsatt at fremtidige leiebetalinger knytter seg til gjensidig oppfylte forpliktelser, og således ikke hører hjemme sammen med gjeld sånn som det begrepet oppfattes utenfor regnskapet.

På den andre siden er det også gode argumenter for at leieforpliktelser bør anses å være en del av netto rentebærende gjeld. Regnskapsførte leieforpliktelser oppfyller det regnskapsmessige gjeldsbegrepet, som for øvrig også omfatter annen og mer tradisjonell rentebærende gjeld. Det faktum at leieforpliktelser renteberegnes for regnskapsformål tilsier ytterligere likhetstrekk med annen rentebærende gjeld.

5 Kvifte, Steinar Sars, Alvar Aellig Strandvold og Ragnhild Bergan Grimstad, 2019. *APM-er i og utenfor regnskapet*. Magma, 01 2019.

6 Finanstilsynet, 2018. *Kontroll av noterte foretaks etterlevelse av retningslinjer for alternative resultatmål*.

Inntektsføring over tid

Leveringsforpliktelser er et sentralt konsept i IFRS 15. Blant annet skal selgers inntektsføring korrespondere med oppfyllelsen av leveringsforpliktelsene overfor kunden. For hver leveringsforpliktelse må selger derfor vurdere om den oppfylles over tid, eller om den først oppfylles på et bestemt tidspunkt, for eksempel ved levering eller ferdigstillelse.

For å kunne inntektsføre over tid må ett av følgende vilkår være oppfylt:

- ▶ kunden mottar og forbruker samtidig fordelene ved selskapets ytelser etter hvert som selskapet oppfylder forpliktelsen,
- ▶ selskapets yttelse skaper eller forbedrer en eiendel (f.eks. arbeid under utføring) som kunden kontrollerer etter hvert som eiendelen skapes eller forbedres, eller
- ▶ selskapets yttelse skaper ikke en eiendel med en alternativ bruk for selskapet og selskapet har en håndhevbar rett til betaling for ytelser som er utført til dato

Dersom ett eller flere av disse vilkårene er oppfylt og selskapet skal inntektsføre over tid, må det vurderes hvordan fremdriften i overføringen av kontrollen over varen eller tjenesten kan måles. Selskapet skal kun innregne inntekter over tid dersom det i rimelig grad kan måle oppfyllelsen av leveringsforpliktelsen. I standarden skilles det mellom to hovedgrupper av fremdriftsmål, nemlig utdata- og inndatametoder. Mens inndatametoder er basert på eksempelvis mengden medgåtte materialer, påløpte arbeidstimer og lignende, er utdatametoder basert på eksempelvis resultatmål som er nådd, tid som har gått og produserte enheter. Fremdriftmålenes betydning for inntektsføringen ble tydeliggjort i IFRS 15 sammenlignet med tidligere regnskapsstandarder, og kunne for mange innebære en potensiell praksisendring.

Fremdriftsmål	Antall selskaper	Andel
Inndata	23	27 %
Utdata	40	48 %
Begge	10	12 %
Ikke oppgitt	11	13 %

Tabell 10 | Valg av metode for fremdriftsmåling

Sektorspesifikke fremdriftsmål

Av selskapene oppga 42 % at de inntektsfører en eller flere av inntektsstrømmene sine over tid. Fordelingen blant de forskjellige metodene disse selskapene valgte er vist i tabell 10 på forrige side. Blant selskapene som oppga at de resultatførte en eller flere av inntektsstrømmene sine over tid, brukte 48 % utelukkende utdatametoder. Av disse 40 selskapene brukte 34 tid som fremdriftsmål, hvorav 28 selskaper grovt oppsum-

mert driver innenfor shipping, supply, seismikk og lignende, og 6 selskaper har typiske periodiske abonnementsinntekter. De øvrige brukte enten milepæler eller annen teknisk metode for å vurdere ferdigstillelsen, eller andre metoder.

Drøyt halvparten så mange, 27 % av selskapene, brukte kun inndatametoder. Av de selskapene som brukte inndatametoder og har oppgitt fremdriftsmål, brukte alle konsultentselska-

per påløpte arbeidstimer, mens alle produksjonsbedrifter og entreprenører brukte påløpte kostnader som fremdriftsmål. Tolv prosent av selskapene brukte både inndata- og utdatametoder, avhengig av typen prosjekt eller inntektsstrøm. Av disse ti selskapene er åtte i Industri-sektoren på Oslo Børs, mens de siste to er i Energi- og IT-sektorene. De siste tretten prosentene oppga at de inntektsførte over tid, men anga ikke hvilket fremdriftsmål som lå til grunn for denne inntektsføringen.

Ovenstående viser stor variasjon i selskapenes valg av fremdriftsmål. Samtidig var det klare mønstre innad i sektorer, blant annet innen shipping og offshore, hvor samtlige selskaper bruker outputmetoder med påløpt tid som fremdriftsmål. Et like tydelig mønster ble observert blant typiske produksjons- og entreprenørbedrifter, hvor samtlige brukte inputmetoder med påløpte kostnader som fremdriftsmål.

Regnskaps- oppstillinger og noter

I høringsutkastet *General Presentation and Disclosure* er det foreslått gjennomgripende endringer i oppbyggingen av resultatoppstillingen. Blant annet er kategoriene inndelt på en lignende måte som vi kjenner fra kontantstrømoppstillingen. I tillegg er det foreslått nye regler for presentasjonen av resultatandeler fra tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter (egenkapitalmetodeinvesteringer). Det er også foreslått at driftsresultat før og etter eventuell resultatandel fra integrerte egenkapitalmetodeinvesteringer skal gis.

Blant selskapene i undersøkelsen inkluderte 168, eller 88 %, driftsresultat eller lignende som delsum i resultatoppstillingen. Om vi trekker ut selskaper i Finans-sektoren var andelen 91 %. I forbindelse med utarbeidelsen av høringsutkastet gjennomførte IASB en kartlegging av praksis blant 100 store selskaper på tvers av 26 jurisdiksjoner og tolv bransjer⁷. I denne kartleggingen fant IASB at 63 av selskapene benyttet driftsresultat eller lignende som delsum i resultatoppstillingen. Bruk av driftsresultat som delsum blant selskapene på Oslo Børs er altså vesentlig mer vanlig. Dersom høringsutkastets forslag blir vedtatt, vil derfor denne endringen ha relativt liten effekt på norske selskaper, særlig sammenlignet med IASBs referansegruppe. Selv om et overveldende flertall av selskapene benyttet driftsresultat, er det kun 59 % som benytter det som et APM utenfor regnskapet.

Forvent endringer i resultatoppstillingspraksis

Førtifem prosent av selskapene presenterte resultatandel fra egenkapitalmetodeinvesteringer i resultatoppstillingen sin. Av disse valgte 38 % å presentere resultatandelen under finansposter, mens de resterende 62 % presenterte resultatandelen som en driftspost. Av de 55 selskapene i IASBs kartlegging som presenterte resultatandel fra egenkapitalmetodeinvesteringer, presenterte 39 det etter delsummen driftsresultat (EBIT). Det tilsier en andel på 71 %. Kun 16 selskaper, det vil si 29 %, presenterte resultatandeler før driftsresultat (EBIT). Praksis blant de norske selskapene var dermed omtrent speilvendt fra det IASB fant i sin referansegruppe. Dersom høringsutkastets forslag blir vedtatt, må mange selskaper, også på Oslo Børs, endre resultatoppstillingen. En del av dem som i 2019-regnskapet la til grunn at resultatandelen var driftsrelatert, vil måtte endre fordi investeringen ikke oppfyller definisjonen av integrerte investeringer i høringsutkastet. Mange vil også måtte endre fordi presentasjon av resultatandeler etter finansposter ikke vil være tillatt etter IASBs forslag.

⁷ IASB, 2019. *Basis for Conclusions on Exposure Draft General Presentation and Disclosures, Appendix – Analysis of Current Practice*

Utbytte i kontantstrømoppstillingen – presentasjonsforskjeller

IAS 7 *Oppstillinger over kontantstrømmer* gir selskapene flere valgmuligheter når det gjelder klassifisering i kontantstrømoppstillingen. For eksempel kan betalte renter enten klassifiseres som en driftsaktivitet eller finansieringsaktivitet, betalt utbytte klassifiseres som finansieringsaktivitet eller driftsaktivitet, og mottatt utbytte klassifiseres som driftsaktivitet eller investeringsaktivitet.

I høringsutkastet er valgmulighetene foreslått fjernet for ikke-finansielle selskaper. IASBs formål med endringene er å øke sammenlignbarheten mellom ulike selskaper og bransjer.

Som tabell 11 under viser var presentasjonen av betalte renter jevnt fordelt mellom driftsaktivitet og finansieringsaktivitet etter gjeldende praksis. 181 av selskapene i utvalget hadde betalte renter som en separat post i kontantstrømoppstillingen, og de øvrige hadde enten ingen eller kun ubetydelig gjeldsfinansiering. IASB fant i sin kartlegging at 59 % av selskapene presenterte betalte renter som driftsaktivitet, 34 % som finansieringsaktivitet og 7 % hadde en uklar klassifisering. Praksis blant selskapene på Oslo Børs avvok dermed noe fra IASBs referansegruppe. Dersom forslaget blir vedtatt, vil uansett nesten halvparten av selskapene måtte endre klassifiseringen i kontantstrømoppstillingen.

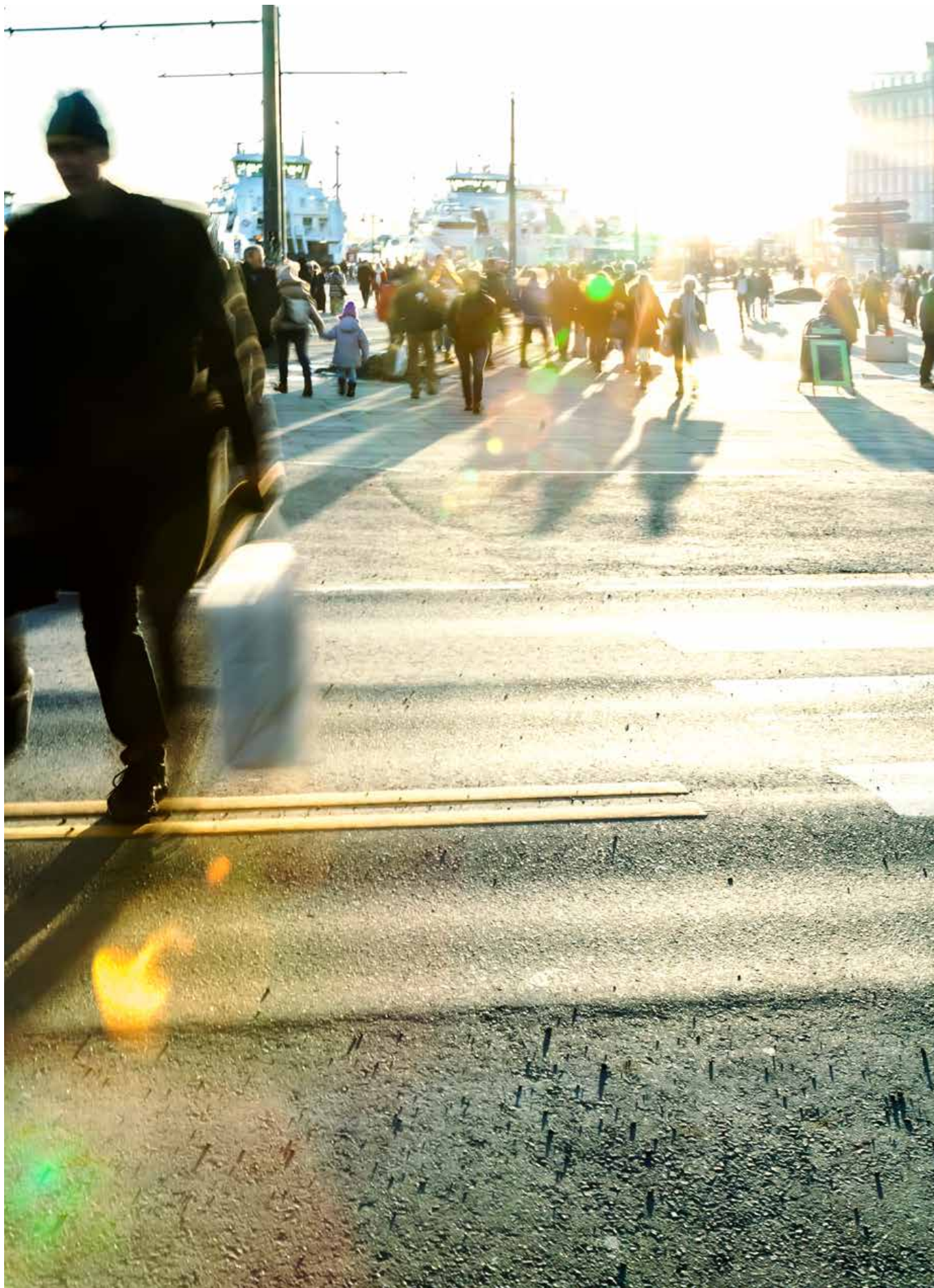
Det var kun 50 selskaper som viste mottatt utbytte i kontantstrømoppstillingen. Av disse viste ett selskap mottatt utbytte som finansieringsaktivitet, 18 (36 %) av selskapene mottatt utbytte som driftsaktivitet og 31 (62 %) mottatt utbytte som investeringsaktivitet. Dersom høringsutkastet vedtas i sin nåværende form, vil en betydelig andel av selskapene dermed måtte endre sin praksis. Observasjonene våre samsvarer godt med funnene fra IASBs kartlegging, hvor 46 % og 54 % presenterte mottatt utbytte som henholdsvis driftsaktivitet og investeringsaktivitet. Antallet selskaper som mottok utbytte fremstår ved første øyekast som lavt, men det er i den sammenheng viktig å ha i mente at konserninterne utbytter elimineres i konsernregnskapet.

114 av selskapene i utvalget viste betalt utbytte på en egen linje i kontantstrømoppstillingen. To av disse viste betalt utbytte som driftsaktivitet, mens de øvrige 112, eller 98 %, viste betalt utbytte som en finansieringsaktivitet. Virkningen av dette punktet i IASBs høringsforslag blir dermed marginalt for selskapene på Oslo Børs. Dette samsvarer meget godt med funnene i IASBs kartlegging, hvor tre selskaper viste betalt utbytte som driftsaktivitet, mens 89 viste det som finansieringsaktivitet.

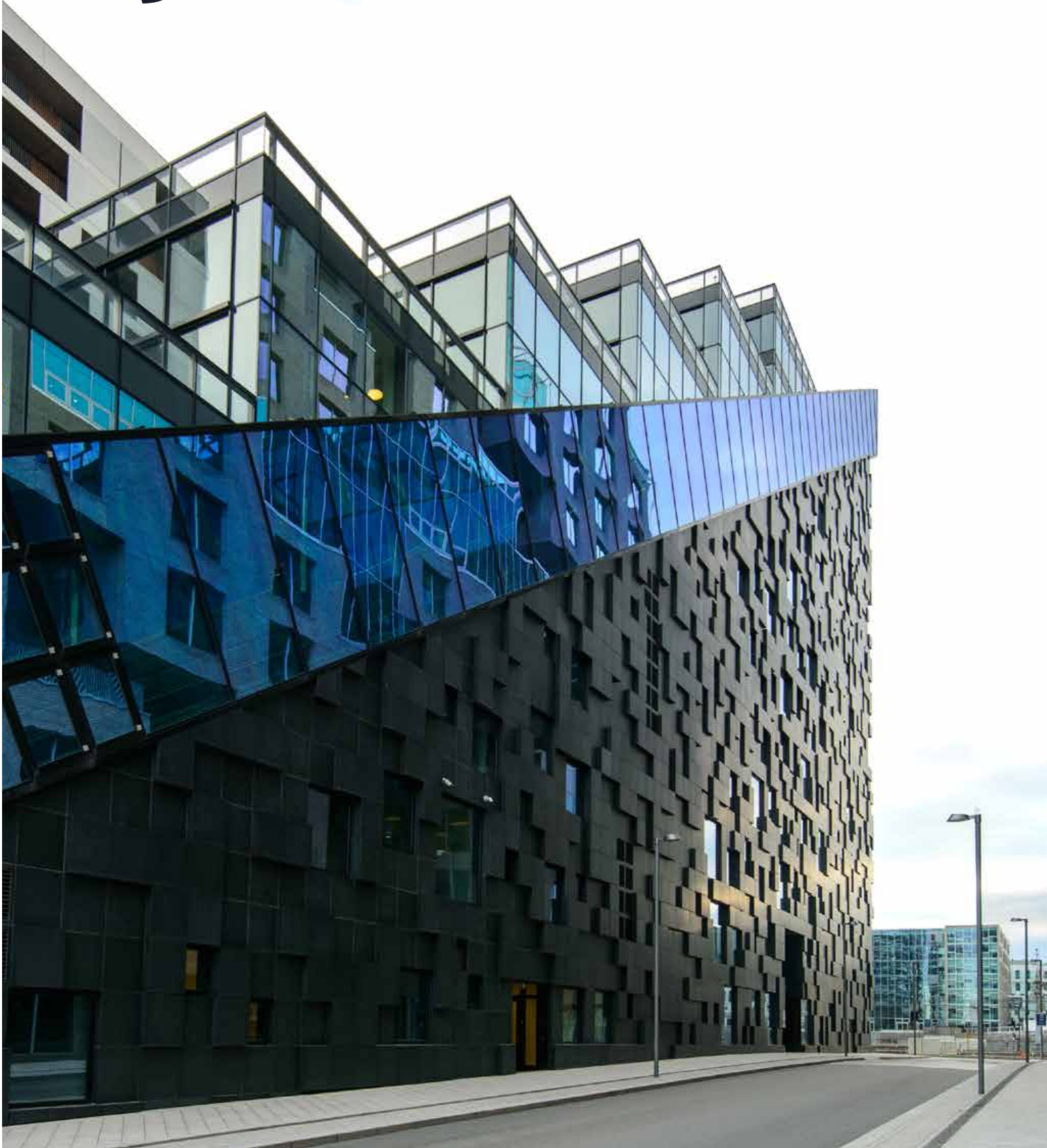
Post	Dagens regler – IAS 1	Foreslåtte regler	Dagens praksis
Betalte renter	Drift eller finansiering	Finansiering	49 % drift 51 % finansiering
Mottatt utbytte	Drift eller investering	Investering	36 % drift 62 % investering 2 % finansiering
Betalt utbytte	Drift eller finansiering	Finansiering	2 % drift 98 % finansiering

Tabell 11 | Presentasjon av renter og utbytte i kontantstrømoppstillingen

Regnskapsstruktur og innhold

I praksisundersøkelsen for 2013 kartla vi omfanget av både årsrapporter, konsernregnskap og selskapsregnskap. Tabell 12 under oppsummerer endringene siden den gang.

Årsrapporten og regnskapene vokser

Gjennomsnittlig antall sider i årsrapportene økte med 18 sider (18 %), fra 99 til 117 i løpet av de seks årene. Mens årsrapporten med færrest antall sider har holdt seg relativt stabil i perioden, er det særlig de største selskaperes årsrapporter som har vokst, illustrert ved at rapporten med høyest antall sider økte med over 50 %, fra 220 til 348 sider.

Konsernregnskapene har i snitt vokst 11 % i samme periode, mens selskapsregnskapene har vokst med 7 %. Den mest opplagte årsaken til at regnskapene har vokst i perioden er at både IFRS 15, IFRS 9 og IFRS 16 har trådt i kraft i mellomperioden, og det er rimelig å anta at disse standardene hver for seg og sammen har bidratt til mer omfattende noteopplysninger.

Veksten i årsrapportene var betydelig høyere enn veksten i regnskapene, og utviklingen i regnskapsomfanget forklarer i underkant av en tredjedel av utviklingen i årsrapportomfanget. En årsak til at årsrapportene økte raskere i omfang er trolig retningslinjene for APM-er som trådte i kraft i 2016, og som krever at selskaper redegjør for og gir opplysninger om sin bruk av APM-er⁸. Samtidig har bærekraftsrapportering fått betydelig mer oppmerksomhet fra regnskapsbrukere. En annen trolig forklaring er derfor at flere selskaper utarbeidet bærekraftsrapporter og ga mer utfyllende opplysninger om bærekraftstemaer, blant annet som følge av at det har blitt pliktig for alle selskaper å redegjøre for samfunnsansvar i tråd med regnskapslovens krav.

	2013			2019			Endring gjennomsnitt
	Færrest	Gjennomsnitt	Flest	Færrest	Gjennomsnitt	Flest	
Sider i årsrapporten	34	99	220	38	117	348	18 %
Sider i konsernregnskapet	10	45	96	12	50	130	11 %
Sider i selskapsregnskapet	5	15	36	6	16	33	7 %
Noter i konsernregnskapet				9	30	50	

Tabell 12 | Antall sider og noter i årsrapportene for 2013 og 2019

8 ESMA, 2015. *Guidelines on Alternative Performance Measures*.

Det var en betydelig variasjon i antall noter. Intervallet strakk seg mellom 9 og 50 noter, med et gjennomsnitt på 30. En slik variasjon er ikke unaturlig, tatt i betraktning at utvalget spenner fra relativt enkle bioteknologiselskaper, som kun driver forskning, til store multinasjonale konglomerater. Men variasjonen illustrerer trolig ikke bare forskjeller i omfang av virksomhet og kompleksitet og dermed behov for tilleggsopplysninger, men også ulike notestrukturer.

Selskapsregnskapet – GRS mest utbredt, men IFRS vokser

Børsnoterte selskaper kan velge mellom å utarbeide selskapsregnskapet i henhold til full IFRS, forenklet IFRS eller god regnskapsskikk (GRS) (valgdgangen gjelder ikke for selskaper som ikke er konsern).

Som figur 15 under viser har antallet selskaper som anvendte forenklet IFRS holdt seg relativt stabilt fra 2013 til 2019, med en marginal økning fra 15 % til 16 %. Til gjengjeld vokste andelen selskaper som benyttet IFRS i selskapsregnskapene noe mer, fra 31 % til 40 %, over seksårsperioden. Tilsvarende falt andelen som anvendte GRS fra 53 % til 45 %. I 2009 var andelen selskaper som benyttet GRS i selskapsregnskapet så høy som 63 %. Dermed ser man en gradvis utbytting av GRS til fordel for IFRS i løpet av de siste ti årene.

Det er imidlertid interessant å sammenligne denne utviklingen med den som ble observert i Praksisundersøkelsen 2019. Den undersøkelsen begrenset utvalget til selskapene i OBX-indeksen. Kun 15 % og 18 % av selskapene brukte henholdsvis full og forenklet IFRS, mens de øvrige 67 % benyttet GRS. Basert på denne sammenligningen taler mye for at full og forenklet

IFRS er mindre populært blant de store selskapene på Oslo Børs enn blant de mindre. Dette er isolert sett et noe overraskende funn.

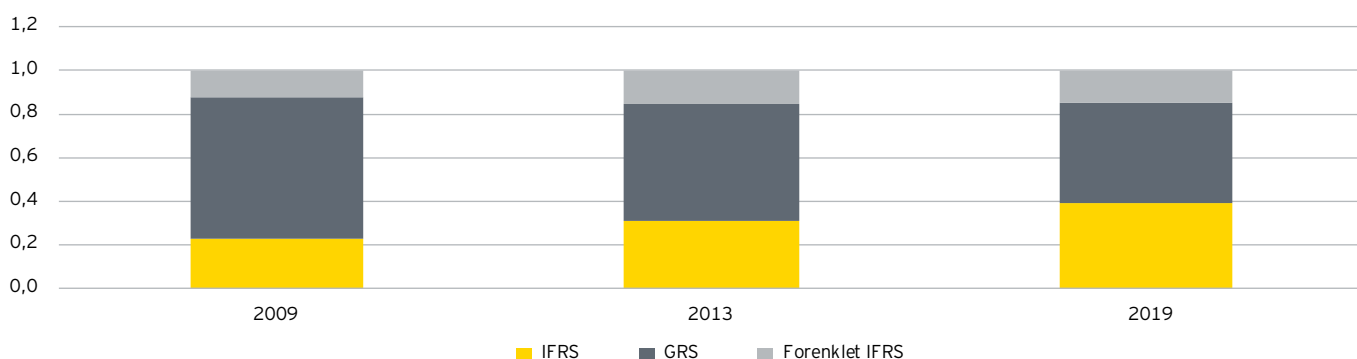
At IFRS i selskapsregnskapet blir mer vanlig blant børsnoterte selskaper kan blant annet skyldes at ikrafttreddelsen av IFRS 9, IFRS 15 og IFRS 16 har medført større avvik mellom IFRS og GRS. Dermed har det blitt mer krevende å omarbeide selskapsregnskap etter GRS til IFRS for konsernregnskapsformål.

Tid mellom balansedato og signering

Utarbeidelsen av årsregnskapet kan være en krevende prosess for mange selskaper. Tidsrommet mellom balansedagen og signering av årsregnskapene kan gi en indikasjon på hvor omfattende prosessen faktisk er. I tabell 13 under oppsummeres høyeste og laveste antall dager mellom de to tidspunktene samt gjennomsnittet for 2013 og 2019.

Det er påfallende liten endring i gjennomsnittlig antall dager mellom balansedato og signering – det observeres en økning på 5 % fra 2013 til 2019. En interessant observasjon er imidlertid at langt flere selskaper brøt med den ordinære fristen for regnskapsavleggelse (30. april) i 2019 enn i 2013. Årsaken er imidlertid neppe strukturell, men snarere direkte knyttet til den særskilte situasjonen våren 2020 med Covid-19-utbruddet og dets omfattende konsekvenser.

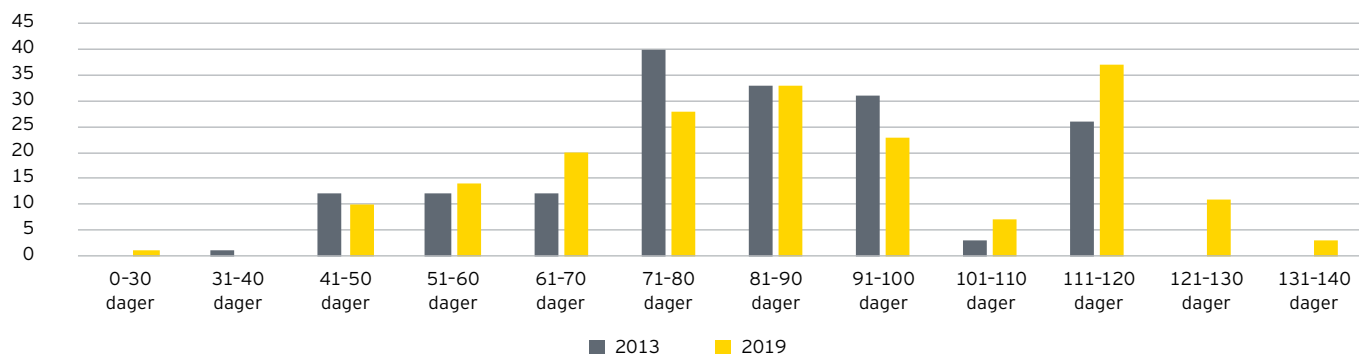
Figur 16 på neste side illustrerer forskjellen mellom de to årene på en god måte. Mens perioden med flest regnskapsavleggelse i 2013 var rundt midten av mars, ble et høyt antall av 2019-regnskapene avlagt tett opp mot den ordinære fristen 30. april.

Figur 15 | Valg av regnskapsspråk i selskapsregnskapene for 2009, 2013 og 2019

	2013			2019			Endring gjennomsnitt
	Færrest	Gjennomsnitt	Flest	Færrest	Gjennomsnitt	Flest	
Antall dager	36	84	120	30	88	136	5 %

Tabell 13 | Antall dager mellom balansedato og signering i 2013 og 2019

Figur 16 | Fordeling av selskaper basert på antall dager mellom balansedato og signering i 2013 og 2019

Omtale av klima og miljø i årsregnskapene

2019 ble året hvor bærekraft for alvor kom på agendaen for de fleste investorer og næringslivsaktører. På tross av få konkrete krav til opplysninger om bærekraft og miljø har det vært økende fokus på opplysninger om tematikken.

EY publiserte i 2018 en rapport⁹ om investorers holdninger til ESG-temaer¹⁰. I denne rapporten kommer det blant annet frem at risiko knyttet til klimaendringer ville få så mange som 48 % av de spurte investorene til å utelukke investeringer i et selskap, mot 8 % i en tilsvarende undersøkelse fra 2017. Ytterligere 44 % svarte at risiko knyttet til klimaendringer ville få dem til å revurdere investeringen, mot 71 % i 2017. Total sett betyr dette at 92 % av investorer i 2018 oppga at risiko knyttet til klimaendringer vil påvirke investeringsbeslutningen deres, enten ved at de ekskluderer eller revurderer investeringen, mot 79 % i 2017. Kun 8 % svarte at slik risiko ikke ville påvirke deres investeringsbeslutninger, mot 21 % i 2017.

Funnene i EYs ESG-undersøkelse indikerer at opplysninger om risiko knyttet til klimaendringer kan utgjøre vesentlig informasjon i den finansielle rapporteringen, siden utelatelsen av slike opplysninger med rimelighet kan forventes å påvirke de fleste investorers beslutninger.

I en artikkel fra november 2019 drøftet IASB-styremedlemmet Nick Anderson samspillet mellom klimaendringer og opplys-

ningskrav i IFRS¹¹. Anderson trekker frem flere områder hvor det kan være aktuelt med opplysninger om miljømessige forhold innenfor finansregnskapet. Blant disse er nedskrivningsvurderinger av ikke-finansielle eiendeler, blant annet som følge av redusert etterspørsel, endringer i eiendelers forventede levetid, endringer i virkelig-verdi-måling og endringer i forventede kredittap.

Til tross for ovenstående er det få eksempler på at slike opplysninger gis i årsregnskapet. Og hvis det gis er det som oftest i omtalen av finansiell risiko. Et eksempel på dette finnes i Borregaards årsregnskap for 2019, se figur 17 under.

Et annet eksempel er Orkla, som i noten om kapitalstyring og finansiering i sitt årsregnskap for 2019 varslor investorer om at selskapets bærekraftsmål kan medføre behov for fremtidige investeringer, se figur 18 under.

Med unntak av ovenstående og et par andre eksempler er det lite samsvar mellom praksis blant selskapene på Oslo Børs og tolkningene av IFRS-kravene som redegjort for over. I den grad det gis opplysninger om klima og miljø gjøres dette i all hovedsak utenfor finansregnskapet, enten i separate bærekraftsrapporter eller andre steder i årsrapporten.

CLIMATE RISK

Climate risk assessment comply with the Task Force on Climate-related Financial Disclosures. The short and medium-term climate risk is considered to be low. See pages 22 and 41.

Figur 17 | Utdrag fra Borregaards årsrapport for 2019

SUSTAINABILITY

Focus on responsible business operations and effective management of sustainability-related risk is an integral part of the Group's investment assessments. Orkla's sustainability goals necessitate investments in product development and process improvements, and in some cases the desire to acquire a new business. Sustainability-related investments are assessed on the basis of Orkla's criteria for return on investment and risk management.

Figur 18 | Utdrag fra Orklas årsrapport for 2019

⁹ EY, 2018. [Does your nonfinancial reporting tell your value creation story?](#)

¹⁰ Environmental, Social and Governance (ESG)

¹¹ IASB, 2019. [IFRS Standards and climate-related disclosures](#)

Avsluttende betragtninger

Første kvartal 2020 var for de aller fleste selskapene den første perioden hvor Covid-19 påvirket regnskapene. Samtidig som nesten alle omtalte pandemien i delårsrapportene var effektene relativt beskjedne og opplysningene til dels overordnede og preget av stor usikkerhet. Det kan forventes at både effektene og omtalen blir mer omfattende i de kommende rapporteringsperiodene.

Presentasjonspraksis for bruksretteiendeler og leieforpliktelser var varierende, og det samme gjelder praksis for tilleggsopplysninger om leieavtaler. Fremdriftsmålene for inntektsføring av kundecontrakter var i stor grad bransjebestemt, og variasjonen var stor på tvers av bransjer.

Praksisundersøkelsen illustrerer at IASBs høringsutkast *General Presentation and Disclosure* vil medføre store praksisendringer hvis forslaget blir vedtatt.

Både konsern- og selskapsregnskapene har vokst betydelig de siste årene, men det er ikke en konsekvens av at klima og miljø får mer oppmerksomhet i regnskapene. Informasjon om disse sentrale temaene gis utenfor regnskapet

Vedlegg 1 | Selskaper i utvalget

Selskap	Sektor (Oslo Børs)	Oslo Børs Hovedindeks
ABG Sundal Collier Holding	Finans	
Adevinta	Kommunikasjon	
Aega	Forsyning	
AF Gruppen	Industri	
Akastor	Energi	
Aker	Finans	Ja
Aker BP	Energi	Ja
Aker Solutions	Energi	Ja
AKVA Group	Industri	
American Shipping Company	Industri	Ja
Aqua Bio Technology	Materialer	
AqualisBraemar	Energi	
Arcus	Konsumvarer	
Arendals Fossekompani	Industri	
Asetek	IT	Ja
Atea	IT	Ja
Atlantic Petroleum	Energi	
Aurskog Sparebank	Egenkapitalbevis	
Austevoll Seafood	Konsumvarer	
Avance Gas Holding	Energi	Ja
Awilco Drilling	Energi	
Awilco LNG	Energi	
Axactor	Finans	Ja
B2Holding	Finans	Ja
Bakkafrost	Konsumvarer	Ja
Belships	Industri	
BerGenBio	Helsevern	Ja
Biotec Pharmacon	Helsevern	
Bonheur	Industri	Ja
Borgestad	Materialer	
Borregaard	Materialer	
Bouvet	IT	Ja
BW LPG	Energi	Ja
BW Offshore Limited	Energi	
Byggma	Industri	
Carasent	Helsevern	
ContextVision	Helsevern	
Crayon Group Holding	IT	Ja
Data Respons	IT	
DNB	Finans	Ja
DNO	Energi	Ja
DOF	Energi	
EAM Solar	Forsyning	
Eidesvik Offshore	Energi	
Electromagnetic Geoservices	Energi	
Element	Materialer	
Elkem	Materialer	Ja
Endúr	Energi	
Entra	Eiendom	Ja

Selskap	Sektor (Oslo Børs)	Oslo Børs Hovedindeks
Equinor	Energi	Ja
Europris	Forbruksvarer	Ja
Fjord1	Industri	Ja
Fjordkraft Holding	Forsyning	Ja
Funcom	Kommunikasjon	
Gaming Innovation Group	Forbruksvarer	Ja
GC Rieber Shipping	Industri	
Gjensidige Forsikring	Finans	Ja
Grieg Seafood	Konsumvarer	Ja
Gyldendal	Forbruksvarer	
Hafnia Limited	Energi	
Havila Shipping	Energi	
Helgeland Sparebank	Egenkapitalbevis	
Hexagon Composites	Industri	Ja
Hiddn Solutions	IT	
Hofseth BioCare	Helsevern	
Hunter Group	Energi	
Höegh LNG Holdings	Energi	
Høland og Setskog Sparebank	Egenkapitalbevis	
Ice Group	Kommunikasjon	
IDEX Biometrics	IT	Ja
Incus Investor	Materialer	
Infront	Finans	
Insr Insurance Group	Finans	
Itera	IT	
Jæren Sparebank	Egenkapitalbevis	
Kid	Forbruksvarer	
Kitron	IT	Ja
Klaveness Combination Carriers	Industri	
Komplett Bank	Finans	
Kongsberg Automotive	Forbruksvarer	Ja
Kongsberg Gruppen	Industri	Ja
Kværner	Energi	
Lerøy Seafood Group	Konsumvarer	Ja
Magnora	Energi	
Magseis Fair field	Energi	
Medistim	Helsevern	Ja
Melhus Sparebank	Egenkapitalbevis	
Mowi	Konsumvarer	Ja
MPC Container Ships	Industri	Ja
Multiconsult	Industri	
Napatech	IT	
NattoPharma	Konsumvarer	
Navamedic	Helsevern	
Nekkar	Industri	
NEL	Industri	Ja
NEXT Biometrics Group	IT	
NORBIT	IT	
Nordic Mining	Materialer	

Selskap	Sektor (Oslo Børs)	Oslo Børs Hovedindeks
Nordic Nanovector	Helsevern	Ja
Nordic Semiconductor	IT	Ja
Norsk Hydro	Materialer	Ja
Norske Skog	Materialer	
North Energy	Energi	
Norway Royal Salmon	Konsumvarer	
Norwegian Energy Company	Energi	
Norwegian Finans Holding	Finans	Ja
Norwegian Property	Eiendom	
NRC Group	Industri	
NTS	Industri	
Observe Medical	Helsevern	
Ocean Yield	Energi	
Oceanteam	Energi	
Odfjell Drilling	Energi	
Odfjell ser. A	Industri	
OKEA	Energi	
Okeanis Eco Tankers	Energi	
Olav Thon Eiendomsselskap	Eiendom	Ja
Orkla	Konsumvarer	Ja
Otello Corporation	Kommunikasjon	
Panoro Energy	Energi	
Pareto Bank	Finans	
PCI Biotech Holding	Helsevern	Ja
Petrolia	Energi	
PetroNor E&P Limited	Energi	
PGS	Energi	Ja
Philly Shipyard	Industri	
Photocure	Helsevern	Ja
Pioneer Property Group	Eiendom	
Polarcus	Energi	
Polaris Media	Kommunikasjon	
poLight	IT	
Prosafe	Energi	
Protector Forsikring	Finans	
Q-Free	IT	
Questerre Energy Corporation	Energi	
RAK Petroleum	Energi	
Reach Subsea	Energi	
REC Silicon	IT	
RomReal	Eiendom	
S.D. Standard Drilling	Energi	
Saga Tankers	Finans	
SalMar	Konsumvarer	Ja
Salmones Camanchaca	Konsumvarer	
Sandnes Sparebank	Egenkapitalbevis	
SAS AB	Industri	
SATS	Forbruksvarer	Ja
Sbanken	Finans	
Scatec Solar	Forsyning	Ja

Selskap	Sektor (Oslo Børs)	Oslo Børs Hovedindeks
Schibsted ser. A	Kommunikasjon	Ja
SeaBird Exploration	Energi	
Self Storage Group	Industri	
Selvaag Bolig	Eiendom	
Siem Offshore	Energi	
Skue Sparebank	Egenkapitalbevis	
Sogn Sparebank	Egenkapitalbevis	
Solon Eiendom	Eiendom	
Solstad Offshore	Energi	
SpareBank 1 BV	Egenkapitalbevis	
SpareBank 1 Nord-Norge	Egenkapitalbevis	
SpareBank 1 Nordvest	Egenkapitalbevis	
SpareBank 1 Ringerike Hadeland	Egenkapitalbevis	
SpareBank 1 SMN	Egenkapitalbevis	
SpareBank 1 SR-Bank	Finans	Ja
SpareBank 1 Østfold Akershus	Egenkapitalbevis	
SpareBank 1 Østlandet	Egenkapitalbevis	
Sparebanken Møre	Egenkapitalbevis	
Sparebanken Sør	Egenkapitalbevis	
Sparebanken Telemark	Egenkapitalbevis	
Sparebanken Vest	Egenkapitalbevis	
Sparebanken Øst	Egenkapitalbevis	
Storebrand	Finans	Ja
Storm Real Estate	Eiendom	
StrongPoint	IT	
Subsea 7	Energi	Ja
Targovax	Helsevern	
Team Tankers International	Industri	
Techstep	IT	
Telenor	Kommunikasjon	Ja
TGS-NOPEC Geophysical Company	Energi	Ja
Thin Film Electronics	IT	
TietoEVERY	IT	Ja
Tomra Systems	Industri	Ja
Totens Sparebank	Egenkapitalbevis	
Treasure	Industri	
Ultimovacs	Helsevern	
Veidekke	Industri	Ja
Vistin Pharma	Helsevern	
Voss Veksel- og Landmandsbank	Finans	
Vow	Industri	
Wallenius Wilhelmsen	Industri	Ja
Webstep	IT	
Wilh. Wilhelmsen Holding ser. A	Industri	
Wilson	Industri	
XXL	Forbruksvarer	Ja
Yara International	Materialer	Ja
Zalaris	Industri	

Vedlegg 2 | Selskaper per sektor på Oslo Børs

Sektor	Antall
Kommunikasjon	7
Finans	17
Forsyning	4
Industri	31
Energi	45
Materialer	10
Konsumvarer	11
IT	21
Egenkapitalbevis	21
Helsevern	14
Eiendom	8
Forbruksvarer	7

EY | Assurance | Tax | Transactions | Advisory

Om EY

EY er en ledende global aktør innen revisjon, skatt, avgift, forretningsjus, transaksjoner og rådgivning. Med 250 000 ansatte i 150 land bidrar vi gjennom våre tjenester og vår kunnskap til å bygge tillit og skape bærekraftig vekst. Hver dag sørger vi for at privat og offentlig virksomhet og arbeidsliv fungerer bedre - for våre ansatte, våre kunder og samfunnet vi opererer i.

www.ey.no

Navnet EY kan representere den globale organisasjonen eller ett eller flere av medlemsfirmaene i Ernst & Young Global Limited, som hver er atskilte juridiske enheter. Ernst & Young Global Limited, et britisk selskap med begrenset ansvar, yter ingen tjenester til kunder.

www.ey.com

© 2020 Ernst & Young AS
All rights reserved